

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrovana zadruga s omejeno odgovornostjo

Štev. 5.

V Ljubljani, 15. maja 1938.

Leto 55.

Vsebina: Naša kmetijska proizvodnja postaja premala z ozirom na poraslo število prebivalstva. — Nova pota francoskega kmetijstva. — Ko se najbolj mudi — sédi... — Nitrofoskal za repo in ajdo! — Primerjalni gnojilni poskusi v Litijem srezu. — Uničevanje škodljivih glodalcev. — Kako uničujemo bramora na vrtu. — Vsem v razmišljanje in uporabo. — O kakovosti modre galice. — Še nekaj o metiljavosti. — Enostaven in cenen način zavarovanja goveje živine. — Pripovedovanje izkušenega konjerejca Antona Slaviča iz Grab o vzreji svojih konj. — Vzreja piščancev. — Obnova matic. — O konserviranju jajc. — Ali naj vodimo kmetijsko knjigovodstvo? — Posojila za nabavo kmetijskih strojev in orodja. — Tržno poročilo. — Kmetijstvo Nizozemske. — Društvene vesti.

Naša kmetijska proizvodnja postaja premala z ozirom na poraslo število prebivalstva.

Znani beograjski dnevnik „Politika“ je velikonočni številki dodal obširno prilogo „Naša poljoprivreda“, pri kateri so kot pisci sodelovali različni znani strokovnjaki in javni delavci iz južnih krajev. Prinašamo prevod razprave g. D. Lopandiča pod gornjim naslovom, ki bo tudi naše čitatelje zanimala.

„V minulih 20 letih je naše kmetijstvo nesporno napredovalo. Ta napredek je tem bolj značilen, če pomislimo, da so bili proračuni kmetijskega ministrstva najmanjši med vsemi ostalimi. Posledica teh malih proračunskih sredstev je tudi malo število kmetijskih šol, nedovoljno število kmetijskih strokovnjakov in prav malo število poskusnih postaj. Brez teh faktorjev v pospeševanju kmetijstva je napredek nemogoč celo v državah, kjer se kmetijstvu ni treba boriti z industrijskim protekcionizmom in državnim fiskalizmom v gospodarski politiki.

Naše kmetijstvo je najbolj napredovalo v kakovosti proizvodov, deloma tudi v množini pridelkov na hektar in končno v proizvodnji industrijskih rastlin.

Kolikor so omenjeni uspehi razveseljivi, vendar jih ne smemo preceňewati, še manje pa smemo biti z njimi zadovoljni. Kljub temu namreč naša kmetijska proizvodnja nazaduje, aali vsaj ne napreduje, ker je v teh 20 letih število prebivalstva naraslo za skoro 4 milijone. Če si ne bi v omejenj dobil napravilo plodnih

okoli 3.455.000 ha gozda, močvirja in druge neplodne zemlje, kmetijska proizvodnja kljub njenem današnjem višjem stanju ne bi mogla zadovoljiti potrebe povečanega prebivalstva. Pojavlja pa se vprašanje, kako vzdržati ravnotežje med proizvodnjo in potrošnjo, če se bomo Jugoslovenci množili tako kot v zadnjih 20 letih, saj neplodnih zemljišč ni več toliko, da bi se proizvodnja sorazmerno povečala vsled njihovega obdelovanja.

Ako po statistiki proučimo razne panoge kmet. proizvodnje, bomo opazili, da je produkcija žitaric močno porasla. Povprečno smo v letih 1924—1928 proizvelj letno 59.259.156 met. stotov. To je sicer ogromna količina, saj če bi natovorili celo to količino, bi rabili 592.591 vagonov, kar bi predstavljalo vlak dolg 4148 kilometrov ali 6 prog dolžine od Beograda do Zagreba. Toda že v letih 1928—1933 je povprečna letna proizvodnja žitaric narasla na 616 tisoč 914 vagonov, a v letih 1932—1936 na 755.360 vagonov po 10 ton. Za vlak te dolžine bi rabili 7½ prog od Beograda do Zagreba! Toda kaj pomaga toliko povečanje proizvodnje, če pa je razmerje proti številu prebivalstva ostalo isto!

Če kljub temu lahko rečemo, da stanje v proizvodnji žitaric še kolikor toliko zadovoljuje, ker ne nazaduje, ne bi pa to mogli trditi glede živinoreje. Glavnih vrst živine imamo namreč danes manj kot pred 20 leti, četudi je bilo leta 1920 vsled

vojske stanje naše živinoreje slabše kot pred svetovno vojno. Tako je bilo govedi leta 1920. vsega 4 milijone 752.200 glav, a svinj 3.268.503 rilcev. Po statistiki iz leta 1936 pa smo naštetj le še 4.073.729 glav govede (678.492 manje) in 3.126.241 komadov svinj (142.062 manje).

Moglo bi se sicer pripomniti, da je današnja živina po kakovosti bolja kot je bila leta 1920 in da kakovost nadoknadi število. Toda, živinoreja kot del kmetijske proizvodnje se ne meri po številu, temveč po razmerju proti obdelani površini. Takšno merilo se mora uporabiti posebno v državah, kjer uporaba umetnih gnojil ne stoji na zavidni višini. Leta 1920. je odpadlo na 100 ha plodne zemlje še 428 glav govedj, 294 svinj, 95 konjev in 608 ovc. V letu 1936 pa le še 281 goved, 216 svinj, 84 konjev in 662 ovc. Kot je razvidno, se je povečalo le število ovc.

Še bolj očigledno postaja naše siromaštvo glede živine, če naše stanje primerjamo s stanjem v drugih državah. Na 1 kv. km državne površine odpade goved: v Nemčiji 36,4, v Belgiji 54,3, na Danskem 64,1, v Franciji 26, v Italiji 20,12, v Švici 34,5, v Bolgariji 18,19, v Madžarski 20,6, v Češkoslovaški 31,1, na Holandskem 60,2, v Rumuniji 17,09 glav. Naša država se nahaja med evropskimi državami šele na 12 mestu s 16,4 goved! Mnogi bodo smatrali, da je izredno veliko število govedj v drugih državah pripisati intenzivnemu mlekarstvu. Toda, če vzporedimo stanje in svinjereji, ki je specialiteta žitorodnih krajev, bomo

našli, da tudi v tej panogi živinoreje ne prednjačimo, saj se nahajamo z 12.65 kom. svinj šele na 8 mestu. Pred nami so: Nemčija z 34.23, Belgija z 37.83, Danska z 58.5, Švica z 15.5, Madjarska z 28.33, Čehoslovaška z 14.62 in Holandija z 44.32 komadi.

Jasno je, da naša kmetijska proizvodnja niti v glavnih njenih panogah ni velika, niti dovoljna, posebno če pomislimo, da naše kmetijstvo predstavlja temelj naše gospodarske moči. Če pa še upoštevamo, da je prehranjevanje našega prebivalstva vse prej kot dovoljno, vidimo, da je treba kmet. proizvodnjo povečati. Ravno slabo prehranjevanje prebivalstva pojasnjuje, zakaj smo v gove-

doreji na 12 mestu in v svinjereji na osmem. In vendar od vseh naštetih držav le 2 izvažata nekaj živine, medtem, ko je pri nas izvoz živine glavna postavka v trgovinski bilanci.

Iz teh kratkih premissljev izhaja, da moramo kmet. proizvodnjo povečati ne samo s povečanjem obdelane površine, temveč v vsakem gospodarstvu z boljšim izkoriščanjem že sedaj razpoložljive površine. Da pa bo to mogoče, so potrebne povoljnejše cene proizvodov, nižje cene za vse potrebščine, ki jih kmet rabi, in večja strokovna izobrazba kmeta. Vse to pa ne bo zadostovalo, če se ne bo istočasno imelo načrt, kako napredek doseči in če se ta načrt ne bo strogo izvajal.

storimo za njo, da bi jo z umnim obdelovanjem usposobili k večji rentabilnosti, ki bi družini omogočila človeka vredno življenje. Premalo smo do sedaj tudi organizirali našo kmetjsko skupnost, da bi si z združenimi močmi nabavljali cenene potrebščine za racionalno proizvodnjo, oziroma, da bi ekonomsko vnovčevali pridelke.

Kar velja danes za Francijo, velja tudi za nas: stremeti moramo za tem, da bodo naša posestva življenja sposobna, t. j. opremljena s pridobitvami tehnike, da jih bomo lahko s svojo družino brez najetih delavcev obdelovali. Kmetjske obrate vsake okolice moramo povezati z raznimi organizacijami, da skupno izkoristijo prednosti, ki jih ima kucec, proizvajalec in prodajalec, ki kupuje, proizvaja in prodaja na veliko. To korist nam bodo nudile nabavne, strojne, selekcijske, pašniške in prodajne zadruge. Šele, ko smo sami z lastnim delom in organizatorno sposobnostjo dokazali, da so naša družinska gospodarstva življenja sposobna in da so važen činitelj v življenju našega naroda, bomo našli tudi primerno zakonsko formo, s katero bomo takšna družinska gospodarstva zaščitili in utrdili. **Dokler te volje ni v nas samih, je zaman vsak zakon in vsaka tuja pomoč, s katerimi bi skušali zaježiti drobljenje posestev, emigracijo kmečkega življa in osiromašenje vasi.**

Nova pota francoskega kmetijstva.

(Konec.)

Primer razvoja kmetijstva v Franciji je za nas prav poučen. Naše kmetijstvo tehnično zaostaja za francoskim, ali čim ga bo doseglo, se bodo pred nami pojavili prav gotovo isti problemi v kolikor niso tudi že sedaj pereči. **Današnji razvoj pri nas pospešuje drobljenje kmetijskih posestev.** Razpadajo predvsem tipična naša družinska posestva, kot n. pr. stare slovanske družinske zadruge, ki jih najdemo le še izjemoma v predvojni Srbiji. V pomanjkanju zakona, ki bi zabranil deljenje posestva ob nasledstvu, razpadanje posestev hitro napreduje. Naša statistika dokazuje, da se naše kmetijstvo proletarizira, ker po deljenju nastale gospodarske edinice niso za življenje sposobne in da zato tudi naš kmet vedno bolj emigrira v mesto in industrijske centre, ki mu nudijo udobnejše, če tudi ne zdravejše možnosti življenja. Radi tega srednja posestva, ki so še do pred nekaj leti zaposljevala mnogo najetih delavcev, jih danes ne morejo dobiti niti za dobro plačilo. Primorana so zemljo z domačimi delavci slabše obdelavati ali pa jo pustiti neobdelano. Sedanja donosnost zemlje in način gospodarjenja tudi ne dovoljujeta, da se najeti delavec bolje plača in s tem priveže na vas. Nismo pa še način kmetovanja toliko unapredili s pripomočki moderne tehnike, da bi brez tuje pomoči, s svojo lastno družino mogli zemljo rentabilno in temeljito obdelovati, čeprav imamo dovolj posestev takšne velikosti, da bi mogla družino lepo preživljati. Značilno je za nas, da išče-

mo pomoč izven svoje grude. Poprijemljemo se zraven kmetije obrti in vseh mogočih drugih načinov zaslužka, da nadoknadimo dohodke, ki nam jih zemlja ne daje v dovoljni meri po naši krivdi. Če imamo srečo, ter s postranskim delom nekaj prihranimo, kaj radi pozabimo, da smo kmetje in prihranke raje naložimo zopet v nova postranska podjetja, namesto, da bi jih uporabili za napredek kmetije. Premalo spoštujemo zemljo svojih prednikov in premalo

Poljedelstvo.

Ko se najbolj mudi — sédi . . .

Val. Janhar.

Če bi mi tako svetoval izprijen lenuh, bi mi bil tak nasvet še nekoliko razumljiv, ker pa mi je tako prvič padlo na uho to priporočilo iz ust najbolj previdnega gospodarja kar jih poznam, mi boste radi verjeli, da kar nisem mogel verjeti, da moj sluh še redno služi svojemu namenu!

In vendar sem se kasneje premmnogokrat prepričal, da največ kozlov ustrelimo v naglici. Saj se vprav v nujnih slučajih človeku zdi škoda vsakega trenutka in zato nima niti potrebnega časa, da bi zadevo temeljito prevdaril in — polomija je tu . . .

Gorajšnjega pravila sem se spomnil tudi o priliki, ko sem razmišljal o položaju naše splošne in še posebno kmetijsko-strokovne izobrazbe.

Sicer vsi vemo, da smo napram naprednejšim narodom v kmet. stroki v marsičem zaostali in da bo v

marsikaterem pogledu treba zavihati rokave, če jih bomo vsaj v do glednem času skušali doseči; vendar pa so pota in sredstva, ki jih v dosego tega namena premmnogokrat uporabljamo včasih naravnost škodljiva!

Zlasti prečesto se pozablja upoštevati naše izredne gospodarske, podnebne in talne okoliščine, ki se že od sosednih pokrajin naše države tako razlikujejo, da marsikateri recept, ki se ga tam s polnim uspehom poslužujejo — prenešen v naše dogajanje — popolnoma odpove.

Če se katerikoli nov nauk v malem obsegu skuša presaditi in v naših prilikah preizkusiti je seveda vsega priporočila vredno, obsojati pa moramo početja, ki so gospodarsko že veliko škodovala podjetnejšim po dincem, še več pa je v moralnem

pogledu trpelo zaupanje napram vsakojaki propagandi za napredek našega kmetijstva.

Tokrat hočem obsoditi praktičnemu kmetovalcu že presedajočo odsvetovanje spomladanskega „izsuševanja“ zemlje. Ne samo v strokovnem čtivu, temveč celo politični tedniki in dnevniki smatrajo svojo apostolsko dolžnost, da nas zlasti vsako pomlad očetovsko roté, naj pri pomladnem obdelovanju zemlje budno pazimo, da ji ohranimo prepotrebno zimsko vlago. To pravilo je zato postalo tako ob sebi razumljivo, da n. pr. jaz niti misliti nisem upal drugače. Zato sem premnogokrat proti svoji volji in v najbolj sončnih dneh preje končal s „krtačenjem“ marsikatero sicer plevelne njive nego bi jo obdelal — če bi mi bilo svetovano naj ta nauk šele preizkusim! Skoraj sram me je priznati, da sem šele zadnje čase prišel na to, **da je to pravilo vsega upoštevanja vredno v naših južnih pokrajinah**, kjer njihova zemlja ni v toliki meri deležna padavin! Tudi naprednejše severne države morajo ta načela vse bolj upoštevati kakor mi, ko razen Belokranjcev in mogoče Prekmurcev le pretrpko vemo, da pregovora: „Suša vzame le en hleb, moča pa dva“ naši prednamci niso „s kljuke sneli“!

V 90% nam namreč deževje v mesecih aprilu in maju zemljo tako temeljito napoji, da ne le nič ne vemo iz katere zemlje smo zapravili preveč zimske vlage, pač pa se prečestokrat praskamo za ušesi rekoč: „Zakaj le nisem te njive temeljito „preguncal“ v zgodnji pomladi, ko je bilo tako sončno vreme, sedaj pa se mi bo skozi celo leto zaraščala ter morila ljudi in živali...!“

Resnično, nujno potrebna nam je strokovna izobrazba, če hočemo slediti duhu časa, toda dvakrat boljše je, da se vsedemo k skupni mizi in se pomenimo o stvari kakoršna dejansko obstoja — kakor pa, da z mirzličnim madranjem zasajamo na naša polja tujo kulturo, ki bi nam utegnila služiti le kot — nadležen plevel!

Opomba uredništva! Pisec članka je načel vprašanje, ali je priporočljivo presajati v naše prilike, teoretična in praktična dognanja v tehniki obdelovanja, ki so plod raziiskovanj in izkustev v prilikah izven mej naše domovine. Gledajoč na ta dognanja iz vidika posebnih potreb svojega posestva in najbližje okolice, gotovo pa tudi podl utisom težav, ki jih je moral prevladati v lanskem izredno mokrem letu, pride do zaključka, da nam služi tuja kultura le kot nadležen plevel. Zato ne bo odveč,

ako se na tem vprašanju nekoliko zadržimo in ga premotrimo, posebno še radi tega, ker članek izzveni v nekak očitek uredništvu, češ, da pri izbiri gradiva za list ni dovoljno kritično.

Izsledki kmetijske znanosti niso le plod logičnega premišljevanja in grupiranja dokazanih, torej neoporečnih resnic in naravnih zakonov, kot so n. pr. filozofske in druge čiste znanosti. Kmetijske znanosti so nastale iz izkustva, ker še le, ko se je isto izkustvo z večjo ali manjšo verjetnostjo vedno znova pojavilo v sličnih slučajih in pod sličnimi okolnostmi, je znanost skušala tem pojavom poiskati vzroke, jih objasniti, če mogoče tudi z izsledki v drugih znanostih in tako določiti neko pravilo, po katerem se naj v kmetijstvu ravnamo. Postavljanje takih pravil otežuje dejstvo, da imamo v kmetijstvu opravka z živimi bitji, ki zopet vsako za sebe na njemu lasten način reagirajo na splošne naravne zakone. Radi tega so vsi izsledki kmetijskih znanosti le neka splošna pravila, z večjo ali manjšo verjetnostjo, ki pa se morajo šele prilagoditi posebnim prilikam, pod katerimi jih želimo uporabiti. Prilagoditev more izvesti le praktični kmetovalec in šele vsled njegovega umstvenega dela, oziroma prevdarka na podlagi lastnega izkustva, bo pravilo zadobilo praktično upravičenost in rodilo uspeh. Tega se mora vsak čitalec strokovnih člankov zavedati in se temu primerno tudi ravnati.

Kako je torej s pravilom, da se naj zimska vlaga očuva, oziroma katere so prednosti zimske vlage pred ono od poznejših padavin?

Zimska vlaga ovlaži zemljo globoko, ker v hladnem času se je malo izgubi z izhlapevanjem in ker pronicuje v zemljo postopno in dolgotrajno, posebno pri topljenju snega. Nasprotno dopre voda od padavin v toplem času le v površinske sloje, ker mnogo vode izhlapi takoj ali odteče, tako da le $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ teh padavin upije zemlja, ki jo pa sadeži in posevki v kratkem času porabijo. Padavine v toplem času, ko je življenje bakterij v zemlji zelo živahno, izpirajo mnogo rastlinske hrane v rastlini nedostopne nižje sloje, posebno če se pronicanje ni onemogočilo s tem, da se je očuvala primerna vlažnost nižje ležeče zemlje. Pri zimskih padavinah se nam izpiranje rastlinske hrane ni bači, saj vsled hladnega časa prestane življenje koristnih bakterij in tudi presnavljanje v zemlji. Ko nastopi sušno vreme, se vlaga po fizikalnih zakonih vrača iz nižjih, bolj vlažnih slojev v gornje

rastlini dostopne. To vračanje se pojavi le takrat, če je zemlja v vseh slojih tako enakomerno ovlažena, da postoje le majhne razlike v vlažnosti slojev, ki leže eden nad drugim. Čim je vlažnost v slojih različna, je tudi vračanje prekinjeno, ali vsaj otežkočeno. **Vlaga, ki se vrača iz nižjih slojev, prinaša seboj tudi rastlinsko hrano, ki so jo padavine v toplem času izprale.** V stepskih krajih, kjer vladajo dolgotrajne suše, radi tega ne moremo govoriti o osiromašenju zemlje vsled izpiranja, ker si izpiranje in vračanje rastlinske hrane držita ravnotežje. V naših deževnih predelih učinek vračanja ni nikoli tako velik kot od izpiranja, zato bi tudi naše zemlje postajale vedno bolj siromašne, ako jih z izdatnim gnojenjem ne bi vzdrževali v rodnosti. To je pa tudi vzrok, da moramo na omenjene procese v zemlji obračati čim večjo pažnjo in izpiranje po poletnih padavinah sprečavati z očuvanjem zimske vlage.

Vsakemu kmetovalcu je znano, da koristijo radi površinskega ovlaženja plohe in malo deževje posevkom le trenutno, pozneje pa rastline zastanejo v razvoju, dokler jih ponovna padavina zopet ne oživi. Rastlina naj raste stalno in ne sunkoma, a za to mora imeti vedno dovolj vlage na razpolago. V vrtnarstvu velja načelo: „bolje poredko ali močno zalivati kot pa često in površno“. Na njivah, kjer smo izključno navezani le na slučajne padavine, je torej tudi iz tega razloga važno popolno ovlaženje zemlje v vseh slojih, a takšno nam dajejo le zimske padavine.

To so splošna načela. Od njih bomo odstopali v praksi le na zemljiščih, ki so vsled visoke talne vode tako vlažna, da se nam osušenja in škode za rastlinsko življenje ni bači. Ta zemljišča bomo spomladi orali in površinsko osušili, da se morejo čim prej segreti in tako nuditi semenu in sadežem potrebne pogoje za razvoj. Preorali bomo tudi z večletnim plevelom zaražena polja (n. pr. s piriko), ker le z oranjem zamoremo zajeziti premočno rast plevela in polje očistiti. Enoletni plevel, gorčico i. t. d. pa bomo raje z okopavanjem, pravočasnim brananjem, i. t. d. uničevali, kot pa zemljo izsušili in odvzeli sadežem potrebno vlago za rast.

Kot rečeno, kmetovalec mora pravilo prilagoditi svojim prilikam in izkustvu. Pogrešno bi pa bilo, če bi se zanašal na padavine. To občutimo letos, ko vlada v nekaterih krajih že sedaj suša ter zaostajajo v rasti ravno oni usevi, ki so posejani na spomladi oranih njivah.

Nitrofoskal za repo in ajdo!

Anton Zdolšek, posestnik pri Sv. Uršuli nad Celjem, poroča, da se je letos gnojenje z nitrofoskalom pri repi tako dobro izkazalo, da se sosednje niso mogli načuditi. Prihod-

nje leto jih bo več uporabljalo za repo nitrofoskal. Kakovost repe, pridelane z nitrofoskalom, je bila izborna. Da bi se prepričal o vrednosti nitrofoskala, je sosedno parcelo

pognojil z veliko porcijo hlevskega gnoja. Na 1000 m² veliki parceli gnojeno z nitrofoskalom, je pridelal 5000 kg, na enako veliki parceli, gnojeno s hlevskim gnojem pa 3000 kg repe.

Tudi pri ajdi je dosegel z nitrofoskalom dober uspeh. Na parceli, gnojeno z nitrofoskalom je pridelal 250

kg ajde, na drugi parceli pa samo 130 kg.

Iz tega je razvidno, da se gnojenje z nitrofoskalom izplača, ker se dobi od 75 kg nitrofoskala, ki stane 100 dinarjev, na 1000 m², zemlje 2000 kg repe več, ozir. od 50 kg nitrofoskala na 1000 m², 120 kg ajde več, kar pomeni že lep čisti dobiček.

Primerjalni gnojilni poskusi v Litijskem srezu.

Litijski srez uporablja razmeroma zelo malo umetnih gnojil. Vzrok ne leži morda v tem, ker bi umetna gnojila na tej zemlji ne dala povoljnih uspehov, temveč v splošnem pomanjkanju obrtnega kapitala pri

jem, z nitrofoskalom in s posameznimi gnojili: superfosfatom, kalijevo soljo in apnenim dušikom.

Parcele so bile po 1000 m² velike. Prihodek pa je bil sledeči:

Pri krompirju					
gnojeno z:	pridelano kg	večji pridelek kg	stroški gnojenja Din	vrednost večjega pridelka	Ostane čisto po odbitku gnojilnih stroškov
1. s hlevskim gnojem	1.100	—	—	—	—
2. 50 kg nitrofoskala	1.670	570	70—	342—	272—
3. 20 kg superfosfata 20 kg kal. soli 20 kg sečnine	1.580	480	102—	288—	186—

krompir računano po 60 para kg.

kmetovalcih. Da učinkujejo umetna gnojila tudi v Litijskem srezu dobro, so dokazali lanskoletni poskusi. Najboljši uspeh je dosežen s popolnim gnojilom „nitrofoskalom“. Najvestneje je izvršil primerjalne gnojilne poskuse g. Lavrač Ivan iz Podlipovice (Medija-lzlake). Izvršil je gnojenje pri krompirju in na travniku s hlevskim gno-

jem. Travnik je gnojil z nitrofoskalom ter s posameznimi gnojili: Tomaževo žlindro, kalijevo soljo in apnenim dušikom, ozir. z rudniskim superfosfatom in kalijevo soljo, oz. s fosfatno žlindro in kalijevo soljo. Od vseh teh načinov gnojenja se je gnojenje travnika z nitrofoskalom-1 izkazalo za najučinkovitejše!

Uničenje škodljivih glodalcev.

Podgana je znana raznašalka bolezni, ki dela v gospodarstvu veliko škode. V naši državi še nimamo uiti približne ceno, kolika je ta škoda. Anglija ceni vrednost od podgan uničenega živeža na 15 milijonov funtov letno (3.370 milijonov Din). Po podatkih v Združenih državah severne Amerike 5 podgan poje toliko, kolikor 1 človek z delom pridobi. Nemčija beleži škodo podgan na okroglo 210.000 RM (1.500 mil. Din). Slične so ceno tudi pri drugih glodalcih. Uničenje glodalcev je torej važno za posameznika, kakor tudi za splošnost.

Kot škodljivi glodalci pridejo v poštev: poljske miši, hišne miši, voluharji, podgane, krte, hrčki i. t. d. Skupna značilnost teh živali je, da se držijo v podzemeljskih prostorih in hodnikih. Uničenje se mora temu primerno prilagoditi.

Mogoča sta dva načina uničenja:

1. zastrupljanje hrane in
2. uporaba strupenih plinov.

ki ga natrosimo na razne odpadke od gošpodinjstva in jih kot vabo glodalcem nastavimo. S strupom pripravljena vaba, kot tudi strupena zrna, morajo delovati takoj smrtno, če naj bodo učinkovita. Daljna prednost teh sredstev mora biti, da se strup v želodcu živali čez nekoliko časa razkroji in svoj prvotni učinek zgube. Tako naj se onemogoči, da bi se domače živali, ki požrejo mrtve miši ali podgane zastrupile. Tega svojstva pa nekateri strupi nimajo in zaradi tega niso priporočljivi.

Plinski način uničenja glodalcev se uporablja na polju ali kadar glodalci nastopajo v veliki množini, ker takrat uporaba zastrupljene hrane ne zadostuje. Nimamo namreč možnosti prisiliti živali, da zastrupljene vabe pojedo, posebno če imajo na razpolago zadosti druge hrane, kot n. pr. ob času žetve ali v hišah in hlevih. Takrat je plinski način izredno učinkovit. Plin, ki se razvija iz zapaljenih patron mora biti težji kot zrak, da prodre v podzemne hodnike glodalcev, ter uniči glodalce in njihov zarod. Plinski način pri pravilni uporabi ni nevaren za ljudi in domače živali.

Kako uničujemo bramora na vrtu.

Bramor se najraje zadržuje na vrtu, kjer najde obilo sočnih korenin, a dobro obdelana in vsled zalivanja mehka zemlja mu olajša kretanje. V okolici Splita ga uničujejo na prav posrečen način.

V jutru se v noči napravljena škoda prav lepo vidi. Opazijo pa se tudi rovi in luknje v zemlji, ki jih je škodljivec pustil za seboj. V te luknje vlivajo Dalmatinci malo olja ali petroleja, ali kakšno drugo masno tekočino, nato pa počasi dolivajo vode. Ako je škodljivec v rovu, rezultat ne izostane. Škodljivec ima dušnike pod ščipalniki, pa mu olje dihalnike zamaši. Radi tega ga nagon samoobrambe goni na površino zemlje, kjer se v nekaj minutah pojavi. Če ne pogine radi zamašenih dihalnikov, lahko ga je potem na drug način ugonobiti. V 8 dneh zamoremo tako z nekoliko potrpežljivosti vrt očistiti od škodljivcev.

Sadjaratno.

Vsem v razmišljanje in uporabo.

Ivan Dolinšek, Kamnica.

Članek pod tem naslovom izpod peresa g. Val. Janharja v 4. številki „Kmetovalca“ ugotavlja nekatere zaključke lastnih opazovanj in zato zasluzi, da se mu posveti nekaj pozornosti. Res je namreč, da zanesljivi uspeh pri precepljevanju močno zavisi od tega, kako se dotične sorte med seboj prenašajo, čeprav je na

drugi strani tudi dokazano, da vpliva pri precepljevanju starejšega drevja odločilno tudi precej drugih činitelev, kot pravilno izvršenje precepljenja, zemlja, lega, klima itd. Če so le-ti činitelji za precepljeno sorto ugodni, smemo mnogokrat pričakovati zadovoljiv uspeh v slučaju slabe harmonije med podlago in sorto.

Poskusi na tem polju se delajo po vsem svetu in tudi pri nas se na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru posveča temu vprašanju primerna pazljivost. V nemščini je že l. 1936 v založbi „Gärtnerische Verlagsgesellschaft“ v Berlinu izšla razprava (Verhalten von Apfel- und Birnensorten beim Umpropfen zueinander), ki poskuša rešiti to važno in težavno vprašanje ali kot pravi avtor sam: **predstavlja prvi poskus približati se rešitvi.** Ta knjižica je že tekom enega leta doživela drugo izdajo.

Glavna pravila, ki jih avtor navaja in ki so znana že od prej, so naslednja:

1. **Rast sorte.** Slaborastoče na slaborastočih se navadno ne obnesejo. Slaborastoče na močnorastočih ne ostanejo vsikdar zdrave. Če le mogoče, upoštevamo to-le pravilo: **močnorastoče na slaborastoče in močnorastoče na močnorastoče.**

2. **Kedaj odžene sorta.** Sorte, ki pozno odženejo navadno slabo uspevajo na sortah, ki rano odženejo. Tudi one, ki rano odženejo se niso vedno obnesle na sortah, ki pozno odženejo. Zato cepimo, če le mogoče, **take sorte skupaj, ki istočasno odganjajo.**

3. Zemlja, lega in klima so važni faktorji in nikakor ne bomo kake kanadke ali dolenske voščenke silili n. pr. na Gorenjsko, kjer ne bi uspevale in naj jih cepimo kamorkoli.

Predvsem se pa držimo vedno veljavnega pravila: Ne precepljujmo zanikerno, bolešno in slaborastoče drevje! Ne oropajmo ga kar takoj vseh vej v napačnem mnenju, da bodo tako cepiči hitreje in bolj gotovo odgnali, ker se nam drevo na ta način utegne zadušiti v soku!

Ni pa mogoče razumeti in tudi ne vzeti kot resno drugo trditve g. Janharja, da je skozi precepljevanje zagledalo beli dan na stotine „novih“ sort. Če bi to odgovarjalo resnici, je vse, kar smo se o rasti in življenju (morfologiji in fiziologiji) rastlinstva učili, postavljeno na glavo. Ne smemo sicer prezreti, da se take in enake trditve ne pojavljajo prvič in se je na ta način že poskušalo vzgojiti nove sorte. Toda največkrat se je kmalu dognalo, da domnevanih uspehov ni, nikdar pa se še ni moglo dokazati, da uspehi res obstoje. Koliko poskusov križanja med posameznimi sadnimi plemeni in koliko drugih daleč bolj nesmiselnih poskusov se je že vršilo! Pri tem se ni celo pozabilo cepiti jabolane na smreke in borovce, rože na hrast in gaber in še vse polno drugih sličnih neuspešnih poskusov, ki jih starejša litera-

tura opisuje. Danes smo si več ali manj že dolgo na jasnem v teh-le točkah:

Res je, da **podlaga najneizprosneje podeljuje svojstva posameznim sortam** in je tozadevna trditve g. Janharja pravilna, čeprav največkrat v tako neznačni meri, da to komaj opazimo. V praksi pri pridobitnem sadjarstvu ta činitelj ne pride mnogo v poštev in je upoštevanja vreden le pri pritličnih, na vegetativen način razmnoženih podlagah. Pri teh namreč res opazamo, da so nekatere sorte na nekih podlagah manj živo barvane, drobnejše ali bolj puhle. Največkrat je pa ta vpliv, ki je silne važnosti, **splošen**, to je, enak za vse sorte vsega plemena. V to zadevo se ne bom bolj podrobneje spuščal, saj se zadnja desetletja o tem na dolgo in široko razpravlja in posveča temu vprašanju izredna pozornost. Tudi g. Janhar na to ni mislil, in zato je edino primerno, če se bavimo le z njegovo trditvijo, da je skozi **cepitve na razne podlage visokodebelnega drevja proizvel nove sorte, ki so svoje značilnosti tudi obdržale.** Baval se bom torej le z zaključki, o katerih pravi, da jih še ni čul in ne čital.

Londonski peping n. pr. je dokazano kakih 350 let stara sorta. (Šampanjska reneta in mnoge druge so še znatno starejše). Če primerjamo najstarejše zapiske o tej sorti, bomo ugotovili, da je še danes docela slična prvim opisom, čeprav je morda stokrat bila precepljena na različne podlage in od tam zopet na druge. Tudi šampanjska reneta je še vedno plošnata in še dolgo ne bo postala ošiljena, pa naj jo cepimo kamorkoli hočemo. Povsem umljivo je, da se sadje po debelosti, barvi in okusuprecej razlikuje in je to odvisno od drevesa, torej recimo podlage, zemlje, klime, oskrbe, gnojenja in številnih drugih činiteljev. Tako n. pr. vsaka na paradiževcu cepljena sorta rodi znatno debelejšo in navadno tudi lepše barvano sadje. Ta vpliv pa takoj preneha, čim cepimo od tam zopet na drugo navadno podlago. Svojstva, ki jih sadje dobi skozi vpliv teh številnih činiteljev, med katere res spada tudi podlaga, **niso torej dedne in jih sorta ne more obdržati.**

Iz tega sledi, da se sorta tudi ne more utrditi ali pomehkužiti in tudi ne prilagoditi podnebjju, t. j. aklimatizirati. Če bi hoteli n. pr. kanadko prisiliti s cepljenjem na najrazličnejše odporne podlage, recimo na gorenjsko, bomo vsikdar doživeli le negativni uspeh. Če bi katero izmed

odpornih sort pustili več desetletij v vročem podnebjju, bi morali končno le ugotoviti, da se sorta ni pomehkužila in odpornost ni nič trpela. Le v toliko se sorta prilagodi, da prej ali pozneje odžene ali prej ozir. pozneje zori. Tako n. pr. pastorejvka užitno dozori v mariborskem podnebjju že novembra, v radovljiškem okraju pa februarja.

Nekatere sorte precej naglo degenerirajo. Posamniki so mnenja, da je to pospešilo prevečkratno cepljenje. Proti temu so se oglasili drugi, ki so z dokazili podkrepili, da je istočasno degeneriralo drevo iste sorte v visoki starosti, ki vendar medtem ni romalo po različnih podlagah in krajih kakor mlajši potomci. Skozi vegetativno množenje (cepljenje, grebeničenje in sploh nespolno množenje) **se lastnosti neke sorte ne morejo poslabšati ali zboljšati in tudi sicer ne spremeniti in se take trditve ne dajo dokazati.**

V novejšem času se govori o xenijah in karpoxenijah. Nekateri znanstveniki dokazujejo, da se posamni plodovi vsled vpliva cvetnega prahu, to je oploditve s cvetnim prahom po svojstvu različne sorte, razlikujejo od normalnih plodov. Praktično to za nas navadne sadjarje ne pride v poštev, ker pri vegetativnem, t. j. nespolnem množenju te razlike niso dedne in bi prišle do izraza le pri spolni množitvi, to je pri vzgoji iz semen.

V naravi veljajo določeni naravni zakoni, saj bi sicer prišlo rastlinstvo iz reda in bi se sprevrgle vse marelice in breskve cepljene na češpljo, itd. Res se mnogokrat pojavijo novice o tem ali onem uspehu, o tem ali onem čudesu, ki je nastal spolnim ali nespolnim načinom pri rastlinstvu in živalstvu. Največkrat so se izkazale kot časnikarske race. Celó o Bourbanku in Mičurinu bo lahko zgodovina še le v poznejših letih izrekla zanesljivo in nepristrano sodbo.

Od vsake starejše sorte imamo res navadno več tipov, ki so si med seboj močno podobni, vendar po obliki ali barvi malo drugačni. Težko je dokazati kako so ti tipi nastali. Bržčas izvira marsikatera sorta od več prednikov in so se sorte morebiti tekom stoletij pod raznimi vplivi res nekaj sprevrgle. Ker pa vsi ti tipi svoje lastnosti točno prenašajo na potomce, je to zgovoren dokaz, da taka sprememba ni mogoča kar v par letih.

Klima vpliva na barvo in okus sort v izredni meri. Kmetijski šoli v Rakičanu sem dobavil pred več leti

precej obširen sortiment sadnega drevja. Lani sem ogledal ta nasad v rodovitnosti in sem nekatere sorte, čeprav izvirajo iz mojega sortimenta, komaj spoznal. Tako živo barvano sadje ne dosežemo nikdar v mariborskem podnebjju in vendar je zračne razdalje največ 40 km. Da ostane kanadka v nekaj višjih legah zelena in da dobi mošanekar najlep-

šo barvo v srednjevisokih legah, je obče znano in bi radi tega res marsikdo dvomil, če so to slične sorte. Vpliv sorte na podlago in obratno, vpliv podnebjja, zemlje, gnojenja, oskrbe, itd. torej res obstoji, vendar traja le tako dolgo kot vpliva ta činitelj. Sorta se pod vplivom teh činiteljev spremeniti ne more.

Vinarstvo in kletarstvo.

O kakovosti modre galice.

Katera galica je boljša, domača ali tuja, se sprašuje vinogradnik zdaj, ko jo nabavlja. Zgodil pa se je prav poučen dogodek nekje v Sloveniji, ter ne bo odveč, ako ga priobčimo.

Neki vinogradnik je zahteval v trgovini galico tujega izvora. Nič ne dé, če je nekaj dražja. Že oče jo je upotrebljavil in ker pusti na rokah močne sledove v obliki rjave barve, je to dokaz, da je posebno učinkovita. Trgovec tuje galice ni imel, toda ker je poznal starokopitnost vinogradnikov svojega okoliša, se je na to pripravil, saj mu je bilo v korist. V staro vrečo s tujo znamko je presipal domačo galico in jo prodajal neumnežem 1 dinar dražje. Tako tudi v opisanem slučaju in zadovoljna sta bila kupec in prodajalec.

Po škropljenju se je vinogradnik hvalil, češ njegov vinograd je ostal zdrav, sosedov

pa, ki ga je ta škropil z domačo galico, je močno napaden po peronospori. Če bi vinogradnik vedel, kako ga je trgovec prevaril in da ima svoj uspeh zahvaliti le pravočasnemu škropljenju in pravilni pripravi brozge, se ne bi hvalil okrog. Trgovec je bil namreč nekoč tako nepreviden, da je v veselje družbi pripovedoval to zgodbo in vinogradnika osmešil pred sosedi.

Danes je vinogradnik ozdravljen od starokopitnosti. Prečital je tozadevno strokovno literaturo, poučil se, kdaj in kako učinkuje galica, ter spoznal, da če ima galica predpisano kakovost, da je vseeno, če uporablja domačo ali pa tujo. Da pa je domača galica prvovrstna, mu je porok kontrola državnih oblasti, ki ne dovoljujejo prodajati galice, ki po kemični analizi ne odgovarja predpisom.

Živinoreja.

Še nekaj o metiljavosti.

Dr. Kunc.

Posestnik A. V. iz Sv. Vida je ensiliriral otavo iz travnika, kateri leži ob potoku in na katerega večkrat tekom leta prestopi voda. Toži, da mu živina navzlic ensiliranju krme preko zime hira. Zelo je verjetno, da je bila otava okužena z metiljavevo zalego. To je domnevati že radi večkratne poplave travnika po potoku. Ensilaža predstavlja kisló vrenje ter se pri tem napravljajo kisline, radi katerih dobi ensilirana krma tudi prijeten kisli duh, ki spominja na kisló kumarice. Poizkusi s soljenjem krme, katera je bila okužena z zalego metljaja, so dognali, da uniči samo polovica odstotka kuhinjske soli vso zalego že v nekaj urah. Če pa učinkujejo tudi kisline ensilaže tako močno na zalego metljaja, mi ni točno znano. Vendar pa, ker pri ensiliranju nastane vrenje, katero traja kakih 6 do 8 tednov, sem mnenja, da mora vplivati celoten proces, ki se vrši v krmi, pogubno tudi na

zalego metljaja in da ensiliranje uniči to zalego.

Zato pa nastane vprašanje, odkod prihaja okužba, odnosno hiranje govede, navzlic okusni krmi. Z ensiliranjem, posebno nepravilnim, se dogajajo v krmi spremembe, katere prizadevajo posebno beljakovino, ter je mogoče, da izgubi hrana vsled ensilaže na hranjivosti. Torej bi lahko bila vzrok hiranja tudi slabša hrana.

Glede okužbe goveda pa je vpoštevati dva momenta. Prvič se je živina lahko okužila že pri jesenski paši, kajti za okužbo zadostuje že par ur trajajoča paša na močno okuženem travniku. Radi lanských poplav se nam obeta letos spomladi prav huda okužba po metiljavosti, saj na njo opozarja celo ministrstvo poljedelstva v svojih razpisih. Drugič pride za možnost okužbe vpoštev način napajanja živali. Če okužuje travnik mimotekoči potok s svojimi poplavami, tedaj je jasno, da je okužena

tudi voda iz potoka. Kolikor mi je znano, nimamo po vzhodni Štajerski in po Prekmurju vodovodov, iz katerih se bi zajemala zdrava pitna voda za živali in ljudi. Običajno se napaja živina na potoku in zato bi bilo potrebno preprečiti napajanje živali na okuženih potokih in seveda tudi ljudem zabraniti pitje vode takih potokov.

Predvsem moramo ohraniti živali zdrave. Ako so pa že okužene, jih moramo zdraviti. Po mojih izkustvih je celo porečje Drave in Mure v ravnini okuženo z metiljavostjo, katera povzroča škodo, ki je v teh krajih večja, kakor pa znaša izkupiček za prodane živali. Vsled tega bi bilo nujno potrebno v teh krajih sistematično zatirati metiljavost. Za prvo silo bi se moglo iz občinskih veterinarskih skladov nakupiti zdravilo proti metiljavosti, katero izdeluje v najcenejši obliki eksperimentalna stanica veterinarske fakultete v Zagrebu. Zdravljenje bi se moralo izvrševati pri vsej goveji živini sistematično dvakrat ali pa trikrat letno, vedno v istih mesecih, ker sicer ni uspešno. Takšno zdravljenje bi se moralo ponavljati vsako leto in sicer tako dolgo, dokler se ne bi izvršila regulacija Drave in Mure ter melioracija vsega zemljišča v porečju teh dveh rek. Da bi se moglo pričeti s tem najradikalnejšim pripomočkom proti metiljavosti (in tudi drugim nevarnim kužnim boleznim), se treba pravočasno pobrigati za kredite iz bodočega 4 milijardnega notranjega posojila, pri katerem je predvideno tudi nekaj milijonov za melioracijska dela. Živinorejci se morajo seveda sami pobrigati za pritegnitev denarnih sredstev iz tega posojila, ker le z regulacijo potokov in rek ter osuševanjem močvirnatih predelov se bo učinkovito preprečilo širjenje te bolezni, ki ogroža zdravje živali in človeka, ter strašno zmanjšuje vsesplošni narodni dohodek.

Enostaven in cenen način zavarovanja goveje živine.

Živinozdravnik Rajko Deu.

Vsi stanovi so organizirani, imajo razne podporne in posmrtné odseke, pač v znamenju časa, v katerem živimo, le najmočnejši stan v naši državi, to je kmečki, stoji še ob strani. To nas je vodilo, da smo ustanovili letos „Samopomoč“ za živinorejce

pod okriljem Kmetijske podružnice. Vodilna misel je bila: Kmetiska zavodnost in solidarnost, stanovski pones, ter cenen in praktičen način zavarovanja. Vsaka Kmetijska podružnica bi mogla to izpeljati v svojem delokrogu, prilagodeno pač svojim razmeram in priobčujemo zato spodaj naša pravila. Potrebno je le ljudem razjasniti velik gospodarski pomen takega udruženja in efekt ne more izostati. — Naša „Samopomoč“ prične s 15. majem t. l. svoje poslovanje, ker je že do sedaj tekom dobrega meseca priglasihi skoraj 700 glav goveje živine.

Pravila in poslovnik „Samopomoči“ za govejo živino.

1. „Samopomoč“ je odsek kmetijske podružnice v Trbovljah in ima namen medsebojnega gmotnega podpiranja članov-posestnikov goveje živine v slučaju smrti ali pa nesposobnosti mesa prodane živine za javni konzum. Obseg samopomoči se krije z obsegom Kmetijske podružnice v Trbovljah.

2. Član je lahko vsakdo, ki prijavi svoj pristop k „Samopomoči“ z lastnoročnim podpisom in navede točno število svoje goveje živine.

3. Kot član „Samopomoči“ se priglasil lahko vsakdo in ob vsakem času tajniku Kmetijske podružnice. Kdor pristopi ob ustanovitvi „Samopomoči“ ima takoj vse pravice in dolžnosti, pozneje vstopivši pa šele v roku treh mesecev po dnevu javljenja. Izstop je javiti tajniku ustmeno ali pismeno, izstopivši pa jamči za vse še nastale obveznosti 30 dni po izstopu.

4. S pristopom in podpisom se zaveže član, da bo vestno in točno izpolnjeval svojo stanovsko dolžnost in prijavljal sprti vsako številčno spremembo svoje plemenske goveje živine, najdalje pa tekem 30 dni. Živina mora biti vpisana vsa.

5. Odškodnina se odmerja sledeče: po ocenitvi živali na posebnem formularju se izplača tekem 10-ih dni zavarovancu 70% vrednosti. Zavarovanec je dolžan nesrečo takoj prijaviti najbližjim vaškim zaupnikom, ti pa nemudoma tajniku kmetijske podružnice. Odškodnina se pa ne izplača, ako je povzročil zavarovanec slučaj nezgode namenoma, iz velike malomarnosti, ali pa če ni prijavil vse plemenske živine v zavarovanje. Mlada živina — prirastek — se mora prijaviti najdalje s pol leta starosti.

6. Meso zasilno zaklane živali prevzame „Samopomoč“, v kolikor je sposobno za javno prodajo, katera se izvrši na prosti stojnici na občinskem tržnem prostoru. Transport mesa oskrbi zavarovanec. Temu se pa izplača celotna zavarovalnina, kakor pod točko 5. Za zakolj in transport se mu prizna koža.

Opomba uredništva. Pri podružnicah, ki so zelo oddaljene od večjih tržišč, bi ka-

zalo predvideti, da je vsak član „Samopomoči“ obvezan odkupiti gotovo količino mesa, ki nanj odpade po ključu pod točko 7. Cena pa se določi na ta način, da se po možnosti z izkupičkom zbere toliko denarja, kolikor znaša odškodnina živinorejcu.

7. Dolžnost članov je, da vplačajo takoj po nesreči svoj delež, kateri se doleži sledeče: vsota 70% vrednosti živali se deli s številom vse zavarovane živine in dobi tako količnik, kateri se pomnoži s številom priglasihe živine posameznega člana.

8. Vse poslovanje „Samopomoči“ je brezplačno in deluje le v slučaju nezgode. Zavarovanec potrdi pismeno sprejeto vsoto, katero potrdilo se priloži cenilnemu listu; „Samopomoč“ da tudi oklicati pred cerkviijo izvršeno izplačilo.

9. Član, kateri bi v slučaju nesreče svojega bližnjega ne hotel poravnati na njega odpadajoči delež (ali odkupiti na njega pripadajoče meso po zasilno zaklani živini) se črta, znesek se pa iztoži sodnim potom.

10. V slučaju sporov odločajo predsednik in tajnik Kmetijske podružnice, občinski živinozdravnik in en član „Samopomoči“, katerega določi stranka. Proti sklepu razsodišča ni priziva.

Pravila in poslovnik, ter prijave članov in cenilne liste naj si vsaka Kmetijska podružnica, katera ima namen osnovati „Samopomoč“, natisne v par sto izvodih (na občini!) in poveri z nabiranjem članov razdeljeno po vaseh mlajše kmetovalce, ali pa agilne učence Kmetijsko nadaljevalne šole, kajti marsikomu bo potrebno še vseeno dopovedati, da je namen „Samopomoči“ koristiti le njemu, kakor tudi splošnosti. Le pomislimo malo na težave in žalost, ki zavlada v hiši, kjer je poginila krava na porodu, napenjanju, zastrupljenju! In blagodejna pomoč „Samopomoči“, katera izvrši svojo nalogo brezplačno z malimi dinarskimi prispevki vseh in olajša gorje živinorejcu, ter mu da veselja in nove pobude za vztrajno delo na svoji kmetiji!

Vsak drug način zavarovanja je v praksi neizvedljiv, deloma ker je predrag, zahteva predplačila, ali pa celo večje pisarije in pota in mu je zato že vnaprej zapisan neuspeh, kar vem iz lastnih poskusov. Bojazen,

**O b r a z e c .
Prijave članov.**

Spodaj podpisani izjavljam, da mi je znan pravilnik in poslovnik „Samopomoči“ in zavarujem proti nezgodam vso svojo plemensko govejo živino, ter se obvezujem, da bom vsako spremembo javil tajniku Kmetijske podružnice.

Tek. št.	Datum	Ime in bivališče zavarovanca	Število v zavarov. priglasihe živine				Spremembe	Podpis zavarovanca
			vol.	junci	krave	tel.		

O b r a z e c z a

Cenilni list „Samopomoči“ odseka kmetijske podružnice v .....

Ime lastnika živine, kraj	Vrsta priglasihe živine	Vzrok nesreče	Približna teža živine v kg	Vrednost Din	Koliko plemenske goveje živine ima?	Izpolni tajnik Kmetijske podružnice
						Odobrava se izplačilo 70% vrednosti v iznosu Din .....
						Zavarovalnina se ne izplača radi .....
						Podpis tajnika: .....

..... dne .....   Podpis obeh cenilcev: .....   Videl: .....
 Podpis lastnika: .....   Obč. živinozdravnik: .....

da bi v malem rajonu ene podružnice bilo preveč vplačevanja, je ne-utemeljena, saj pride pri nas količnik od glave na dan 1 do 3, pač po vrednosti živali in so v splošnem

smrtni slučaji le še dokaj redki.

Torej podružnice, oprimate se tega dela in zadovoljiv uspeh ne more izostati.

Konjereja.

Pripovedovanje izkušenega konjerejca Antona Slaviča iz Grab o vzreji svojih konj.

Sestavil A. D. Dimitrijevič.

Pregledoval sem žrebeta in mlade konje v ljutomerskem srezu ter sem se pripeljal s tem namenom tudi v vas Grab. Po pregledu sem stopil k posestniku Antonu Slaviču. Anton Slavič in njegov brat Marko sta veljala kot najboljša konjerejca v Sloveniji. Konje bratov Slavičev so kupovali za dvor na Dunaju in na razstavah so dobivali prve ter druge nagrade na Dunaju, v Gradcu in pri nas. Bili so zmagovalci na mnogih tekmah, nekoliko let in tudi zmagovalci Jugoslovanskega derbija. Toda ne veljata samo brata Slaviča kot dobra konjerejca, tudi sicer jih je lepo število Bog podaril Sloveniji. Mnogo jih je že pomrlo in odneslo s seboj dragoceno znanje o vzgoji, krmljenju in vzreji konj, ne da bi pustili za seboj kakršnokoli sled. Tako mnogoletni trud in pridobljeno znanje starih in izkušenih konjerejcev prinaša koristi naraščaju.

Vsi vemo, da se znanje pridobi predvsem z lastno izkušnjo. Ako pa moremo svojim izkušnjam dodati še izkušnje drugih, zraste iz tega brez dvoma še popolnejše znanje. Tujo izkušnjo lahko spoznamo tudi iz knjige. Ako je človek delal vse življenje, izkusil gorje in radosti, srečo in nesrečo, premagal mnogo težkoč in dosegel velike uspehe, bi brezdvomno mogel mnogim koristiti, če bi jim povedal, kako je dosegel takšne uspehe. Korist bi bila ogromna, ker bi vsak uporabil to znanje pri svojem delu in bi se izognil mnogim nesrečam. Zato sem naprosil g. Antona Slaviča, naj mi pove, kako vzgaja in redi svoje konje. Rade volje je izpolnil mojo prošnjo in mi kot primer povedal, kako je vzredil kobilo „Pavolino“.

Anton Slavič je pripovedoval sledeče:

Ko sem začel samostojno voditi gospodarstvo, sem zastavil vse moči, da vzgojim v svojem gospodarstvu dobre in močne konje, ker samo s takšnimi konji je mogoča temeljita obdelava zemlje. Saj ne zavisi žetev samo od kakovosti zemlje, se-

mena in podnebja, temveč tudi od tega, kako se zemlja obdeluje.

I. Oplemenitev.

Drugega aprila l. 1920. je pričela kazati moja kobila „Erna“ znake gonjenja. Ta dan nisem gnal kobile k žrebcu. Spoznal sem, da mi priporočljivo, če se kobila pripusti v samem začetku gonjenja. To je storiti šele drugi ali četrti, oziroma tretji ali peti dan. Prva dva dneva sta priporočljiva za kobile, ki so že imele žrebeta, druga dva pa za jalove kobile. Zato sem se 3. aprila odpravil s kobilo v Cven, kjer so plemenili državni žrebci. V Cven sem vozil počasi, po prihodu sem dal kobili odpočitka, sam pa sem šel izbirat v hlev žrebca.

II. Izbor žrebca.

Pri izbiri žrebca je ugotoviti, kaj hočemo v žrebetu vzgojiti. Predvsem pa je treba biti poučen o lastnostih svoje kobile. Ako daje žrebeta, ki se vržejo točno po žrebcu, se jo splača pripustiti pod drugega žrebca, čeprav kobila sama po sebi ni zelo dobra. Za svojo kobilo sem izbral žrebca po imenu „Vazalin“. Po oplemenitvi sem jo vodil pol ure v koraku, pred odhodom domov pa sem ji dovolil še dve uri počitka. Vodja plemenilne postaje mi je izdal plemenilni list in mi naročil, da pripeljem kobilo zopet 7 do 9 dan. Čez teden dni sem se torej zopet javil na plemenilni postaji. Na poskušnjo je kobila brcala in ni puščala žrebca k sebi, kar je znak, da je verjetno ostala breja že od prvega skoka. Kljub temu mi je vodja plemenilne postaje nasvetoval, da jo pripeljem še enkrat čez 7 do 9 dni. Zopet sem se ob terminu javil na plemenilni postaji in tudi tokrat je kobila odbila žrebca. V upanju, da je kobila res ostala breja, sem se vrnil domov.

III. Znaki brejosti kobile.

Prve dni po oplemenitvi je kobila začela več jesti. V sredini brejosti je postajala vedno bolj okrogla, z glad-

ko bleščečo dlako, mirna v svojih kretnjah, lahko se je utrujala na delu in bila hitro znojiljiva. Vsa imenovana znamenja dokazujejo, da je kobila breja.

IV. Kako je ravnati z brejo kobilo?

Po malem je začela kobila spuščati trebuh, tako, da je v jeseni brejost bila že jasno vidna. V drugi polovici brejosti, zlasti pa v zadnji tretini, kobile po navadi shujšajo, ker v tem času plod hitro raste, zahtevajoč več hranilnih snovi iz materinega organizma. Od tega časa sem začel kobili posebno skrbno streči.

V času brejosti je treba kobilo pravilno hraniti. Slaba hrana lahko ubije žrebe v otrobi in kobila mora splaviti plod. Brejo kobilo moramo hraniti dobro, toda ne sme se odebeliti. Mastna kobila ima manj krvi, ki pa je potrebna za prehrano žrebeta. Kobila seveda ne sme biti mršava, ker se potem žrebe slabo razvija in tudi se kobila težje ožrebi. V obče moramo biti z brejo kobilo zelo previdni in moramo paziti nanjo, kajti ona ne hrani samo sebe, temveč tudi žrebe. Vzgoja žrebeta se mora pričeti že v materini otrobi. Navadno kmetje ne polagajo breji kobili ovsa, češ saj ne dela! Kdor hoče imeti močno žrebe, naj pomni, da mora žrebe že v otrobi matere dobivati ovsa, toda ne več kakor dva kilograma za kobilo srednje rasti, za manjšo pa 1½ kg na dan. Vsak dan brez izjeme sem čistil kobilo s krtačo in jo brisal s slamo. Napajal in hranil sem jo trikrat na dan, pozimi pa sem ji dajal vodo, ki sem jo že prej prinesel iz vodnjaka v hlev, da se je malo pogrela. Zelo mrzla voda more povzročiti splav.

IV. Kako je uporabljati brejo kobilo za delo?

Do 9. meseca brejosti sem uporabljal kobilo za vsa dela. Od devetega meseca dalje pa je nisem več uporabljajal za dolga in težka dela, vendar sem pa izvrševal z njo kakršnokoli lahko delo dve do tri ure na dan. Če takšnega dela ni bilo, sem vpregel kobilo v voz in sem jo sprehajal 2—3 km v mirnem teku in koraku. Ob slabem vremenu, močnem mrazu ali burji sem držal kobilo v hlevu.

V. Krmljenje breje kobile.

Spomladi, v času oplemenitve in težjega poljskega dela sem hranil kobilo z dobrim senom, kolikor ga je hotela in ji dajal 3 kg ovsa na dan. Pozneje je dobivala samo seno in

končno je stopnjema prešla na zeleno hrano, ob kateri se je preživljala celo poletje. S septembrom sem ji počasi začel zopet dajati seno z dodatkom ovsca, katerega je dobivala do 3 kg na dan. Imam dobre travnike ter je bilo to leto trave dovolj. Tako ni bilo potrebno, da bi moral dajati oves že od srede poletja, kadar kmetije navadno nimajo tečne zelene hrane.

Perutninarstvo.

Vzreja piščancev.

Gerdol Ivan.

Največ izgube v kokošjereji je ravno pri vzreji piščancev. Koklja, ki vodi prvi dan lepo število piščet, pogostoma ostane čez nekaj tednov sama, ali kvečjemu brska še po gnoju s kakim piščancem. Razočarana gospodinja bi najrajši še ostanek pohodila. Če iščemo krivdo, jo bomo kmalu našli v nas samih. Vse preveč se zanašamo na kokljo, ki pa ne opravi kot si želimo. Res nas spomladansko delo na polju zelo zaposluje, toda to nas ne sme ovirati, da bi ne posvetili nekaj več pažnje kokošjemu naraščanju. Bore malo pišk je po naših kmetijah, ki bi bile izvaljene meseca marca. Vzroka sta dva: prvič, kokoši tako zgodaj ne kvočejo, drugič, kar se izvali, navadno v nekaj tednih pogine. Vreme v tem in naslednjem mesecu je še mrzlo, piščeta pa so nežna bitja, ki potrebujejo mnogo gorkote. Preskrbna koklja pozablja na to, vodi svoj naraščaj daleč okrog, pri tem se piščeta prehlade in poginejo.

Da ne bo nepotrebnih izgub, držimo kokljo vsaj prva dva tedna zaprto. V ta namen, nam prav dobro služi kvadraten zaboj ali kletka, v velikosti 70 cm, ki ima prednjo stran zbito iz lat, skozi katere morejo piščeta na prosto, medtem ko koklja ostane zaprta. Na ta način prisilimo kokljo, da nudi piščetom potrebno toploto, kadar jo ti najbolj rabijo. Navedena velikost zaboja nudi tudi koklji dovolj prostora in omejena prostost ji ne bo škodila. Zaboj se dnevno brez posebne zamude, večkrat preloži in s tem nudimo piščancem, kakor tudi koklji vedno svežo pašo. Pred kletko postavimo korito za krmo in napajalnik z vodo. Koklja vse to z lahkoto doseže, ne more pa krme zbrskati, kar nam prihrani mnogo jeze. Tak zaboj s piščanci in kokljo postavimo lahko na vrt, kamor druge kure ne smejo. Škode tu

VI. Pred ožrebitvijo.

Dva tedna pred ožrebitvijo sem prenehal z vsakim delom in vožnjo s kobilom. Toda vsak dan sem jo vodil po dvorišču in tudi sicer skrbel zanjo. V hlevu sem pripravil dovolj suhe stelje. Sena sem ji pričel dajati manj, vsako noč pa sem hodil dvakrat do trikrat v hlev in opazoval kobilom.

(Dalje sledi).

ne bo nikake, ker piščanci do 1 meseca ne delajo na vrtu znatne škode.

Piščance priporočajo krmiti na več načinov. Najbolj običajna krma za piščance po naših kmetijah je ovlažena zamesena koruzna moka, katero naše skrbne gospodinjice toliko nasujejo v razne posode, da piščanci ves božji dan po tej moki stopajo. Taka krma se kaj kmalu skisa in to je pravi strup za piščeta. V svoji večletni praksi sem poizkusil vse mogoče načine krmljenja. Vedno sem imel polne roke dela, toda pravega uspeha le ni bilo. Naposled sem začel krmiti le suho krmo. Ta me je najbolj zadovoljila in pri tej sem ostal. Uspehi so bili vedno najboljši, dela pa malo. Te suhe krme nasujemo v nalašč za to pripravljena koritca. Piščanci imajo krmo vedno na razpolago, jo ne morejo zbrskati in tudi pokvariti se ne more. Enkrat na dan, kot priboljšek, jim nudim nekaj ovlažene mešanice s sekljano koprivo in regretom, tega pa le toliko, kolikor si upajo spraviti v 15 minutah. Mešanico, katero uporabljam za krmljenje piščancev, jo sestavljam iz sledečih krmil: 5 kg koruzne moke, 2 kg debelih otrobov, 1½ kg zmletega ovsca, ½ kg mesne moke, ½ kg ribje moke, 3 dkg fino zdrobljene kuhinjske soli, 10 dkg kostnega

zdroba, 10 dkg klajnega apna, ¼ kg zmletega oglja in 10 dkg ribjega olja. Predno vse skupaj zmešam, vzamem nekoliko otrobov in jim dodam ribjega olja. Ko so otrobi dobro prepojeni z oljem, premešam temeljito vso zmes in mešanica je gotova za več tednov. Tako mnogovrstno sestavljena krma vsebuje vse redilne snovi, za razvoj potrebne beljakovine, mineralne soli in je bogata tudi na vitaminih. Ta način krmljenja, kakor tudi vzreje, ustreza tudi kmečkim prilikam. Sestava vsestranske in temeljite krme za piščance ne zahteva nobene posebne sposobnosti. Ako skušamo doseči pri ostali živini z racionalno vzrejo večji dobiček, zakaj bi isto ne napravili pri kokošjereji, ki nam v krajšem času prinaša razmeroma več dobička, kot ostala živina.

Pogostoma napada piščance griza. Proti tej bolezni je izvrstno sredstvo drobno sesekljana kopriva. Nudimo jo piščancem opoldne, kot dodatek mehki dnevni krmi. Čista sveža voda naj bo piščancem vedno na razpolago. Ako jo želimo razkužiti, ne segajmo po dragih razkuževalnih sredstvih. Tri kapljice jodove tinkture na 1 liter vode imajo isti učinek, kakor najdražji chimosol.

Pripeti se, da nam poginejo piščeta, ker so napadena od pršic. Najboljše sredstvo proti temu nadležnemu mrčesu je mrčesni prah ali zachlerin. Z njim potrosimo kokljo in piščeta.

Vsa ta skrb za kokošji naraščaj, se nam bo dobro izplačala. Izgube bodo malenkostne, material pa prvovrsten. Le ta nam lahko jamči, da bo jeseni in tudi pozimi mnogo koristi.

Popravek. V zadnjem članku „Rentabilnost enoletnih kokoši“ se je vrinila tiskovna napaka. V razpredelnici za III. leto od I. XI.—1. III. bi se morala vnesti št. 246 in ne, kakor je bilo pomotoma zapisano 426. Izgleda, da so kokoši v III. letu pozimi več znesle, nego v II. letu.

Čebelarstvo.

Obnova matic.

Dr. M. Podgornik.

Napredno čebelarstvo zahteva urejeno vzrejo in obnovo matic. Dobre matice so eden glavnih predpogojev za uspeh v čebelarstvu. Dobre čebele dobivamo le od dobrih matic, oplemenjenih po dobrih trojih. Vrline kake čebelne družine presojamo po trajnem uspehu v donosu medu, ki je odvisen zlasti od pridnosti,

krotkosti in odpornosti čebel proti boleznim in drugim škodljivim vplivom. V tem oziru se posebno odlikuje naša kranjska sivka. Zato se izogibajmo gojitvi čebel, matic in trotov iz družin, katerih čebele nosijo znake tujih pasem, zlasti italijanske, ki jo spoznavamo po rume-nih pasovih na zadku.

Pri gojitvi matic in trotov je stroga izbira mogoča le po plemenilnih postajah, dovolj oddaljenih od tujih čebelnjakov. Vendar dosegamo že veliko, če odbiramo na lastnem čebelnjaku za vzrejo plemenskih živali le najboljše družine, zatiramo pa matice, trote in njih zalego v vseh slabših družinah. Naš uspeh pa je zelo odvisen od tega, v koliko delajo v isti smeri tudi naši sosedi-čebelarji.

Matice najbolje obnavljamo vsako drugo leto s tem, da jih obnavljamo enkrat v polovici naših panjev, drugo leto pa v drugi polovici. To delamo v maju, juniju in juliju. Ker vemo, da ostane brezmatični panj v katerem gojimo matičnike, skozi tri tedne brez zaleganja, omejujemo čim bolj število takih družin in čebel, ki so obsojene v tako stanje. Družinice (prašilčke) s takim namenom nastanemo v prašilnikih (plemenilnikih), po možnosti združujemo po več teh v „matičnjakih“. Kak A. Ž. panj, pregrajen na 6 oddelkov po **Jugovem** načinu, prav dobro služi kot matičnjak. Zlasti pa so praktični mali plemenilniki s polsati, katerih po dva gresta točno v okvir A. Ž. satnika. Prašilček naj ima najmanj 500—600 čebel, kolikor jih gosto zasede polovično stran A. Ž. sata.

Matice vzrejamo v brezmatičnem prašilčku, ki ga sestavljamo kot sle-

di: eni najboljših družin odvezamo kak sat z mlado zalego. S tem satom ter drugimi mladnicami in hrano polnimo prašilnik, ga oskrbujemo skozi teden dni z vodo ali tekočo hrano ter držimo žrelo zoženo. — Mlada matica se izleže 8 do 9 dni potem, ko je bil matičnik od čebel zadelan. Preden dozori prvi, smo žrelo pregradili z malim koščkom matične rešetke, da ne bi nam prvorojenka pobegnila z rojčkom. Kdor hoče iz te družinice sedaj dobiti še po več matic, mora še pred dozorevanjem prvega matičnika ostale pokriti z mrežastim pokrovcem, segajočim za 1/2 cm v vosek sata, visokim za širino medsatne ulice. Po izleženju matice po vrsti rešujemo, da ostane v prašilniku končno le ena. Tedaj žrelo osvobodimo rešetke. Matica izletava na „praho“ (oplemenitev). Če gre vse gladko, najdemo prva jajčka čez 8 do 10 dni po rojstvu matice. O rednem poteku se prepričujemo z večkratnim pregledom prašilnika (v jutranjih ali poznejših popoldanskih urah), ker se matice na izletih pogosto ponesrečijo. Po pričetku rednega zaleganja matico pobarvamo na hrbtnem ščitu z barvo dotičnega letnika ter jo uporabimo v zameno za kako staro ali slabejšo matico velikega panja.

gnezd samo enkrat na dan in pusté, da sedi kokoš na njih po več ur. Če je jajce staro, se prepričamo tudi tako, da ga potonemo v 6% solno raztopino. Sveža jajca padejo na dno, 3—4 tedne stara plavajo v raztopini, še starejša pa na površju. Ako plavajo ta poslednja tudi v 3% solni raztopini na površju, so prestara in tudi že pokvarjena. Jajca, ki jih hočemo vložiti, ne smemo hraniti v takem prostoru, kjer imamo spravljene močne dišave, ker se rada navzamejo duha.

Poglavitni sovražniki, ki jajce prej ali slej popolnoma pokvarijo, so razne gnilobne glivice ali bakterije, ki povzročajo gnitje, t. j. razpad organskih spojin in nam na ta način pokvarijo marsikatero živilo. Glivice razkrajajo jajčno vsebino ter jo izpreminjajo v vlekočo zdrizasto snov, ki jo pri presvetljevanju opazimo kot temno in motno liso. Prav tako so povzročitelji „gnilih jajc“ bakterije, ki proniknejo skozi luknjičavo lupino v jajce ter razkrajajo njeno vsebino. Ena vrsta teh bakterij povzroča, da se v jajcu razvija tisti znani zoperni duh po žveplovem vodik, vsled česar se jajce večkrat razpoči. Spet druge bakterije spreminjajo beljak in rumenjaki, da postane zelenkasto modrikast.

Ker so tedaj gnilobne glivice in razne druge bakterije glavni vzrok, da se jajca pokvari, skrbimo, da bodo vložena jajca povsem čista. Radi tega je najbolje, da ponesnaženih jajc sploh ne vlagamo. Ako pa nimamo drugih na razpolago, jih moramo prej temeljito očistiti. Lahko jih umijemo v čisti vodi ali pa kar je še boljše v alkoholu. Vzamemo polovico vode in polovico čistega špirta ter v tej raztopini odstranimo prav lahko vso umazanijo, istočasno pa razkužimo jajčno lupino ter na ta način uničimo vse bakterije. Ko smo jajca skrbno umili, jih posušimo. Dokazano je tudi, da se najbolje ohranijo jajca tistih kokoši, ki so bile krmljene z zrnjem.

Jajca konserviramo na več načinov.

Naše mamice so že od nekdaj shranjevale jajca v pesku, pepelu, otrobih, žitu, plevih, rezanici, soli, senenem zdrobu itd., kjer so ostala po več mesecev sveža in užitna. Če pa hočemo shraniti jajca za daljšo dobo, ti načini nikakor ne drže, ker navsezadnje le pridejo skozi te snovi in nezavarovano jajčno lupino zrak in gnilobne bakterije v jajce samo. Tudi se na ta način shranjena jajca kolikor toliko osuše, izgubijo sveži okus in se tudi navzamejo du-

Gospodinstvo in gospodarstvo.

O konserviranju jajc.

Leopold Paljk.

V tem času se nikakor ne smemo pritoževati nad nesnostjo naših kokoši. Jajc je dovolj doma pri perutninarju in tudi na trgu in še prav poceni so. Zdaj je čas, ko lahko spravimo jajca za poznejše mesece, ko bodo čopke prenehale nesti in ne bo toliko blaga na razpolago. Pozimi je kaj težko dobiti na trgu „garantirano sveža jajca“. Ponajveč se prodajajo vložena ali konservirana. Pa še ta niso poceni. Skrbna in praktična gospodinja se bo že sedaj založila z jajci, da jih bo imela pozimi dovolj tako za lastno uporabo, kakor tudi za prodajo. Delo in trud ter majhni stroški, ki jih bo imela s konserviranjem, bodo bogato poplačani.

Bistvo konserviranja je v tem, da s primernimi sredstvi preprečimo zraku in bakterijam dostop skozi luknjičavo (porozno) jajčno lupino v notranjost.

Pravilno konservirana jajca niso nič manj okusna in zdrava kot sve-

ža. Od julija do oktobra znesena jajca so za konserviranje najboljša. Tudi se neoplojena bolje in dalj časa ohranijo kot oplojena. Zato odbiramo jajca za vlaganje po možnosti le od takih kokoši, ki ne pridejo skupaj s petelinom. Vlagajmo le zdrava in povsem sveža jajca. Vsako vloženo jajce moramo prej natanko pregledati, če ni morda počeno. To storimo na ta način, da nalahko in previdno „trknemo“ jajce ob jajce na špičastem koncu. Še bolje pa je, če jajce „presvetlimo“. Vzamemo kos lepenke ter izrežemo vanjo malo odprtino v obliki jajca. V temnem prostoru zakrijemo luč s pripravljeno lepenko ter pregledamo vsako posamezno jajce skozi izrezano odprtino. Sveža jajca so svetla in prozorna, stara pa motna ter imajo manjši ali večji zračni prostor, ki odgovarja starosti jajca. Na že zaplojenih jajcih opazimo temno liso. To se dogaja zlasti tam, kjer pobirajo jajca iz

ha po dotični snovi. Zlasti v rezanico položena jajca se posebno močno navzamejo duha po rezanici. V pesek ali mivko zakopana izgube znatno na okusu in se tudi kmalu pokvarijo. Tudi bi morale biti vse te snovi popolnoma suhe, saj je znano, da se v vlažnih najraje zadržujejo gnilobne plesni in razne bakterije. Pa tudi v lesnem pepelu ne priporočam shranjevati jajc. To pa zato, ker se jajca navzamejo lugastih (alkaličnih) snovi ter sčasoma popolnoma otrdijo.

Vsekakor bolje zavarujemo jajce, da ne morejo vanj zrak in razne bakterije, če ga namažemo s kako mastjo, parafinom, šelakom, firne-

žem itd. Seveda ne smemo uporabljati močno dišečih snovi, da se jajca ne navzamejo duha. Tudi je potrebno, da se zaščitna snov lahko odlušči predno jajce uporabimo.

Pri vseh navedenih načinih suhega konserviranja pa se jajca kolikor toliko osuše in tudi dobijo nekakšen čuden okus. Zato se takšno konserviranje dandanes le redkokdaj uporablja. Danes imamo mnogo najrazličnejših preparatov, v katerih se jajca bolje in dalj časa ohranijo, t. j. po več mesecev in celo leto dni. Naj omenim na tem mestu vlaganje jajc v apneno vodo, vodotopno steklo in garantol.

(Nadaljevanje sledi.)

Ali naj vodimo kmetijsko knjigovodstvo?

Ing. Teržan, Ruše.

Pridelovalni stroški in rentabilnost pridelovanja kmetijskih pridelkov.

V vprašanju ali se naj izračunavajo pridelovalni stroški kmetijskih pridelkov, si gospodarski strokovnjaki niso edini. Eni smatrajo za nepotrebno izračunavanje pridelovalnih stroškov vsled tega, ker so ti računi vezani na razne pogreške in ne morejo biti verodostojni. Poljedelstvo je organizirana celota. Zato zahteva mnogovrstne izdatke (n. pr. vprego, stalne delavce, stroje, orodje itd.) za razne pripomočke, ki služijo za pridelovanje vseh kmetijskih pridelkov. Izdatke za te najrazličnejše pripomočke je mogoče unosno kriti samo v slučaju, če se vsi ti pripomočki izkoriščajo kolikor mogoče enakomerno, tako da eno delo sledi drugemu v pravem časovnem razmerju. Izračunavanje pridelovalnih stroškov za posamezne kulture (n. pr. za pšenico, krompir, koruzo, vinograd, hmelj itd.) kot samostalno gospodarsko panogo, je zvezano vedno z večjo ali manjšo napako. Te napake so večje v onih gospodarskih obratih, kjer se ni mogoče prilagoditi spremembam o potrebi delovne sile in vprege. Kmetijska proizvodnja je v največ slučajih stalna. To stalnost povzročajo zemljiščne in podnebne prilike. Kajti povsod ne uspevajo iste kulture. Na drugi strani pa določajo kmetijsko proizvodnjo tudi razmere na trgu. Vsled tega ne more gospodar svojega dela urediti vedno tako, da bi lahko svoje razpoložljive delovne sile kar naj-

bolj enakomerno izkoristil, temveč je mnogokrat prisiljen, da mora gójiti takšne kulture, ki naenkrat nakopičijo delo, nato pa nastane daljši odmor. N. pr. v Savinjski dolini mora kmetovalec istočasno obirati hmelj in opravljati košnjo otave. Zato ni mogoče, da bi kmetovalec izračunal svoje pridelovalne stroške za posamezne kulture tako, da bi lahko enostavno v denarju izrazil te stroške. Takšni računi ne morejo biti nikdar verodostojni, ker se pri tem načinu izračunavanja pridelovalnih stroškov za posamezne kulture navadno prezre povezanost posameznih poljedelskih panog in njihovo medsebojno izpopolnjevanje v plodoredu. Zato se ne more pravilno izraziti v denarni vrednosti, koliko stroškov odpade na eno ali drugo kulturo, ker pač na manjši kmetiji skozi cel dan in celo leto z raznim delom in z vso delovno silo skupaj tvorijo harmonično celoto.

Tako stališče zavzema ena skupina gospodarskih strokovnjakov! Drugi zopet pripisujejo izračunavanju pridelovalnih stroškov veliko vrednost. Ti pravijo, da mora kmetovalec istotako kot obrtnik, trgovec in industrijalec računati svoje pridelovalne stroške. Kajti, kakor je trgovcu, obrtniku in industrijalcu v veliko oporo, da zna točno za svoje pridelovalne stroške, po katerih si uravnava svoje poslovanje in prodajno ceno, tako bi tudi za kmetovalca bilo zelo važno, da ve točno za svoje pridelovalne stroške in da na podla-

gi teh stroškov skuša, potom svoje organizacije, doseči odgovarjajoče cene za svoje pridelke.

Vsekakor je za naše slovenske kmečke razmere važno, da se zbere material o pridelovalnih stroških naših kmetijskih sadežev in živinoreje. Na podlagi več sto podatkov za posamezne kmetijske panoge se bo lahko sestavil pregled pridelovalnih stroškov v naši banovini, na kar še le bomo lahko razpravljali o položaju slovenskega kmetijstva in njegovem odnosu do celokupnega kmetijstva naše izrazite agrarne države.

Razveseljivo je, da se je čez 30 naših dobrih in vestnih kmetovalcev odzvalo povabilu kmetijske visoke šole v Zemunu, objavljenem v januarškem Kmetovalcu. Tako bomo dobili tudi za naše kmetijsko gospodarstvo strokovno izdelan rentabilni račun!

Posojila za nabavo kmetijskih strojev in orodja.

Privilegirana agrarna banka nudi kmetovalcem enoletno, po 5% obrestujoče posojilo, zgolj za nabavo kmetijskih strojev, orodja in drugih predmetov, namenjenih izključno kmetijski proizvodnji. Kmetovalec, ki bi želel najeti to posojilo, mora vložiti na Privilegirano agrarno banko posebno prošnjo, v kateri mora navesti poleg višine zaprosenega kredita še natančni opis predmetov, ki jih želi kupiti, (vrsto, ceno ter firmo, ki naj dobavi stroje itd.), dalje tri poroke, ki so podpisali menico ter priložiti pravilno podpisano menico in od pristojne občine overjene svoje in vseh treh porokov premoženjske podatke. Kredite podeljuje Privilegirana agrarna banka le do višine 2000 dinarjev ter jih nakazuje direktno tvrdki, ki je dobavila navedene predmete.

Priporočamo kmetovalcem, da se te ugodnosti poslužijo, ako iz lastnih sredstev ne bi mogli nujno potrebno orodje nabaviti. Glede možnosti nabave prvovrstnih strojev pa opozarjamo na zalogo **Kmet. družbe, ki nudi najboljše blago po zmernih cenah.** Na željo radi postrežemo s ponudbami in vsemi obvestili, ki bi bila potrebna.

Tržno poročilo 10. maja 1938.

Borzne cene: fco. vagon nakladalna postaja za 100 kg.

Pšenica: Pravi vzrok, zakaj so cene pšenici porasle na dvojno ceno na svetovnem trgu, prav za prav ni znan. Nekateri trde, da naša lanska statistika o proizvodnji ni bila točna, ter smo preveč izvozili, drugi so zopet mnenja, da je porasla domača potrošnja. Radi tega tudi ni še jasno, ali bodo zaloge zadostne za prehrano prebivalstva do nove žetve. Pomišlja se tudi že na uvoz iz sosedne Madžarske ali Romunije, ker bi kljub uvozni carini od din 65.— na q moglo tuje blago že uspešno konkurirati domačemu, ki je dražje. Danes se prodaja po ceni od din 242—248 različno po kakovosti, kar je za okoli din 65.— dražje kot pred enim mesecem.

Koruza: Sporedno s ceno pri pšenici se je tudi koruza podražila na din 118—120, kar je za din 15—17 dražje kot pred 1 mesecem.

Moka: Tudi cena moki je porasla. Bačobanatska pekarska stane din 330—340, sremsko-slavonska din 327.50—337.50, vse za vrsto Og. Ostale vrste sorazmerno ceneje. Podraženje znaša din 50—55 za 100 kilogramov.

Krompir: Po starem slovenskem krompirju je kljub novemu, ki se že pojavlja na trgu, še precejšnje povpraševanje in se plača zanj pri vagonskih dobavah din 120—125 za 100 kg. Žal so zaloge pri producentih že izčrpane.

Seno: Vsled zastoja v rasti je bilo zadnji čas dosti povpraševanja ter so se plačale za 10 para dražje cene kot pred 1 mesecem. Sladko seno stane 65—70, polsladko 55—60 din za kg.

Cene na drobno na trgih v Ljubljani in Mariboru

se niso mnogo spremenile.

Zivina: Voli Ia 5.60—6.50, IIa 5—5.25, IIIa 4.50; telice Ia 5.50, II. 4.50, IIIa 4; krave: Ia 4.50, IIa 3.—, IIIa 2.—; teleta 7.50—8.—. Svinje debele se plačujejo na Hrvatskem in v Vojvodini po din 9 do 9.50. Pri nas takšnih ni. Mesnate se na našem trgu plačujejo po din 6.50—7.25 ali mrtve po 8.50—11.25. Mladi prašički 5—6 tednov stari po 65—100 din, 7—9 tednov din 110—130, 3—4 mesece din 150—210, 5—7 mesecev din 300—390, 8—10 mesecev din 420—490, eno leto din 710—820.

Ovce in koze se prodajajo po din 3.— za kg žive teže. Pripomniti je, da so cene na raznih sejmih različne, kakršna sta pač ponudba in povpraševanje.

Književnost.**Kmetijstvo Nizozemske.**

Že beseda „Nizozemska“ nam pove, da je lega te dežele nizka. In v resnici leži ena četrtina celokupne površine Nizozemske nižje od morske gladine. Nizozemski (holandski) kmet je v boju z morskimi valovi iste pregnal in z ogromnimi nasipi ustvaril sebi rodovitno zemljo („polder“).

Holandska oz. Nizozemska je danes v Evropi kmetijsko najnaprednejša dežela. Pridelki po ha so v Holandiji največji. Z ozirom na terenske razmere pridelujejo:

1) v severni Holandiji žito. Tu je tudi živinoreja dobro razvita.

2) V zapadni Holandiji zelenjavo, grozdje in cvetlice. (Ogromne steklene hiše za gojenje namiznega grozdja in cvetic).

3) V pokrajini med rekama Rajno in Mase pa je razvito intenzivno sadjarstvo.

Holandija meri 34.181 km². Ob morski obali, na rodovitni zemlji živi na 1 km² 500 ljudi. Od celokupnega prebivalstva se bavi s kmetijstvom 20,5%, z rudarstvom in industrijo 39,3%, s trgovino in prometom 23,4 odstotkov; ostalih stanov (uradništvo itd.) je 16,8%.

Holandski kmetovalec ni samo vzoren poljedelec, ampak je istočasno tudi odličen trgovec. Ni mu žal truda, časa in stroškov, ki jih vporabi za to, da osebno spozna svoje dobre odjemalce in da vsakega solidno postreže. V tem tiči velika tajnost uspehov holandskih kmetov, da dosežejo za svoje pridelke dobre cene, da lahko vse dobro prodajo, kar pridelajo ter si na ta način zasigurajo udobno in kulturno visoko stoječe življenje.

Od Nizozemcev se lahko mnogo učimo! Kmetijska tehnika, trgovska solidnost in organizacija, kmetijska strokovna izobrazba, marljivost in vztrajnost, visoko razvita združna zavest, narodni ponos in državljanska zavednost, vse te človeške vrline so združene v holandskem kmetu, ki mu preti noč in dan nevarnost od razburkanega morja, da mu ne opustoši plodno in bogato zemljo. Ta večna nevarnost neukrotljive prirodne sile vpliva istočasno vzgojno na človeka, da v boju za obstanek mo-

bilizira vse svoje sposobnosti in v složnem, združnem delu ustvarja kulturne dobrine.

Lep pregled o Holandiji, deželi najintenzivnejšega kmetijstva nam nudi najnovejša številka „Poljoprivrednega glasnika“, ki izhaja v Novem Sadu. Gospod urednik dr. Emil Popović-Pecija je s pomočjo gosp. Göbel van Amstela, šefa nizozemskega presbiroja zbral bogat material izpod peresa najboljših nizozemskih strokovnjakov, z lepimi slikami o tipičnem holandskem kmetovanju. Za naše mlade kmetovalce bi bilo zelo koristno, če bi se seznanili z nizozemskim načinom kmetovanja in bi skušali potem našega konzulata v Amsterdamu najti zveze, da bi lahko šli tja na prakso. Kmetijska zbornica in banska uprava bi to akcijo podpirali!

Društvene vesti.**Vabilo**

k letnim občnim zborom podružnice Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Dne 22. maja 1938:

Podružnice: Slovenjgradec, ob 10. uri v Združenem domu; Stari trg pri Ložu, ob ½8. uri v občinski posvetovalnici; Sv. Lenart pri Veliki Nedelji po rani sv. maši v šoli; Sv. Jurij ob Pesnici, ob ½11. uri dop. v šoli; Velike Lašče, ob ½8. uri dop. v stari šoli; Slovenska Bistrica ob 9. uri v hotelu „Beograd“; Ormož, ob ½9. uri dop. v dvorani „Kletarskega društva“; Mavčiče, ob 10. uri dop. v stari šoli.

Dne 26. maja 1938:

Podružnice: Gornji Logatec, ob 10. uri dop. v osnovni šoli; Gorenja vas nad Škofjo Loko, ob 3. uri pop. v Gorenji vasi št. 27; Žalec, ob 1. uri pop. v gostilni Rudolf Janič; Homec, ob 10. uri dop. v prostorih g. Repanšeh Gregorija.

Dne 29. maja 1938:

Podružnice: Breznica, po prvi sv. maši v šoli; Mengeš, ob 3. uri pop. v gostilni „Kralj“; Pilštani, po prvi sv. maši pri Anton Zakošek; Sv. Gora, ob 2. uri pop. pri načelniku; Semič, ob ½8. uri dop. pri Bukovcu.

Dne 6. junija 1938:

Podružnice: Sv. Jakob ob Savi, ob ½11. uri dop. pri Pečnikarju; Šmarje pri Jelšah, ob ½8. uri dop. v šoli; Tržič-Sv. Ana, ob 9. uri dop. pri Kavčiču v Tržiču.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3 ^o - ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ^o - ogl. takse	1 cela stran = Din 1600 ^o + Din 60 ^o - oglj. takse (26 x 20 cm = 520 cm).
$\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7:50 " " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 80 ^o - " " "	
$\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7:50 " " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 3 ^o - " " "	

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 3 Din oglj. taksa.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.
Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodno število.

Vabilo

na 18. redno skupščino Kmetijske hranilnice in posojilnice r. z. z n. z. v St. Jerneju, ki se vrši v nedeljo 22. maja 1938 ob 8. uri zjutraj v posojil. prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje selnega zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Slučajnosti. — V slučaju nezadostno navzočih članov ob določeni uri, se vrši pol ure pozneje ob vsakem številu članov. — Odbor. 38

Gepelj

pokončen, malo rabljen, lahek, poceni na prodaj na Gorenjskem. Naslov pri Upravi „Kmetovalca“ 41

80 koles

prvovrstnih znamk in 36 šivalnih strojev skoraj popolnoma novih, po zares nizkih cenah na prodaj pri: „Promet“, v Ljubljani — nasproti Križanske cerkve. 31

Laneno prejo

dajte v tkanje „Krosni“, tkalci v Ljubljani, Zrinjskega c. 6. Dobili boste najcenejše platno za rjuhe, 150 cm široko. 24

Vsaka družina

lahko zasluži nad Din 1000.— mesečno doma. Potreben maj kapital. Pišite na „ANOS“, Maribor, Orožnova 6. Priložite znamke. 30

Vinske sode

vseh velikosti, kadi in gnojilne sode (latje) prebarvane s karbolinom z razpršilnikom, izdeluje po najnižjih cenah Jože Čizman, Tacen 74, pošta St. Vid nad Ljubljano. 13

SPREJMEMO ZASTOPNIKE

za prodajo
posnemačnikov in brzoparilnikov
na obročno odplačilo.

TEHNA družba z o. z., Ljubljana
Mestni trg 25/l.

Razstreljivo za kamnolome

kamniktit, vžigalne vrvice, kapice, smodnik, lovске potreščine dobite v konces. trgovini L. Fürsager, Radovljica. 11

Začnite pravočasno s pokončavanjem mrčesa!

Po stanovanjih, hlevih, polju, vinogradih, 100%o sigurno uniči golazen odlikovan „HAMAD“ prašek. 5 Din v znamkah za vzorec. Generalno zastopstvo „Tosta“, Ljubljana, Stari trg 6 27

Iščem pridnega fanta

za molžo krav in druga kmetijska dela za takoj. Kristan, Zapuže pri Loscah. 37

Perutnino in jajca

kupuje stalno vsako množino: Perutninarstvo „Niko“, St. Vid nad Ljubljano. 36

Kolesa

najnovejši letošnji modeli v največji izbiri že od Din 550.— naprej. Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa cesta 38 (nasproti Gospodarske zveze). 4

Kravarja - samskega,

dobro izvežbanega, se sprejme v službo. Dopise poslati na: Oskrbništvo graščine Neukloster, pošta: St. Peter v Sav. dolini pri Celju. 40

Ekonom - oskrbnik

samostojen v upravljanju poslov v vseh gospodarskih panogah, samski, popolnoma trezen, večš nemščine in pisarniških poslov, želi premeniti službo s 1. julijem. Cenj. ponudbe na upravo „Kmetovalca“ pod šif. „Oskrbnik“ 43.

Vabilo

na izredni občni zbor Električne strojne zadruge v Poljanah nad Skoško Loko, reg. zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil 22. maja 1938, ob 15. uri v Poljanah št. 39, s sledečim dnevnim redom: 1. Sprejem novih združnih pravil po novem združnem zakonu o gospodarskih združenjih z dne 11. sept. 1937. 2. Volitev upravnega in nadzorst. odbora, ter dopolnilna volitev v upravni in nadzorst. odbor, v smislu novih pravil in novega zadr. zakona. 3. Slučajnosti. Ta izredni občni zbor bo veljavno sklepal brez ozira na število udeležnikov. — Načelstvo. 42

Montafonsko kravo.

breje telice, plemenske bike, ima na prodaj: Oskrbništvo graščine Neukloster, pošta: St. Peter v Sav. dolini pri Celju. 39

Jajca za valenje

od velikih sivih „Plymouth-kokoši“, najboljša jajčarica, komad po Din 2.50 in čistokrvne kance, modre dunajčane (mladiče) po povzetju pri: August Kuhar, Vevče, pošta Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani. 17

Brzobjav!

Dospele so originalne ameriškanske „Deering“ kosilnice in rezervni deli.

Železnina FR. STUPICA, Ljubljana
Gospodarska 1.

MODRA GALICA »SOLNCE« - CELJE

je za zatiranje peronospore in škrlupa ter raznih paležev **neobhodno potrebna!** Vinogradnik, sadjar in vrtnar, ki ne škropi pravočasno in pravilno svojih kulturnih rastlin, ne more pričakovati obilnih in zdravih pridelkov. Uporabljajte v ta namen le domačo modro galico znamke „Solnce“,

ki vsebuje **99 $\frac{3}{4}$ %** bakrenega sulfata.

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

Hrastnik

„Hrastniško klajno apno“

Jamčimo, da vsebuje najfineje zmleto hrastniško klajno apno 60% ogljikovo-kislega apna, 10% fosforne-kislone in 5% živinske soli. — V promet se stavlja samo v plombiranih originalnih vrečah po 50 kg.

Naroča se pri

Kmetijski družbi, r. z. z o. z., Ljubljana in pri njenih podružnicah.

Vsak zavaruje
edinole pri naši domači

Vzajemni zavarovanici v Ljubljani

požar, vlom, steklo, zvonove, jamstvo,
nezgode, življenje
in pri

„KARITAS“ oddelku

posmrtnino, doto in starostno preskrbo

Centrala:

v Ljubljani, Miklošičeva c. 19
Lastna palača - Telef. 25-21 in 25-22

Podružnice in glavna zastopstva:

Beograd: Pašičeva 10
Celje: Palača Ljudske posojilnice
Sarajevo: Zvonimir. obala 9
Split: Ulica XI. puka br. 22
Zagreb: Ulica Kraljice Marije 36
Maribor: Loška 10 in Orožnova 8

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzjavni:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Pošne hranilnice štev. 14.257
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvorja tekoče račune.

Eskontuje menice.

Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

DOMAČEMU ZAVODU!

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebellitev, in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY

LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Sadonosnike in vinograde boste varovali bolezn in škodljivcev, ako uporabljate priznana škropila:

Nosprasiť, ki vsebuje bakra in arzenika in zatira istočasno glivične bolezni (škrlup, gnilobo) ter živalske
zajedalce, ki objedajo zelene dele trte in drevja.

Aresin, apneni arzeniat, kot dodatek bordoški, kalifornijski ali solbarjevi brozgi proti grizočim zajedalcem.

Solbar, barijev polisulfid proti kodri na breskvi in vinski trti, proti plesni in gnilobi obče.

Afidon, oljnato-nikotinsko sredstvo proti listnim ušicam, krvavi uši in kaparjem.

Arbocol-lepilo proti mravljam i. t. d.

Zello-pasta za zatiranje volubarja.

Vsa ta in druga sredstva se dobe pri Kmetijski
družbi in vseh njenih skladiščih.

Obširna navodila daje:

„JUGEFA“ k. d. oddelek za zaščito rastlin,
Zagreb, Preradovičeva 16.

Čilski soliter

je po celem svetu priznано najboljšo dušično gnojilo. Z uporabo tega gnojila se zamore znatno povečati pridelek vseh setev, ker je to gnojilo prikladno za vse zemlje in rastline.

Ozimne setve, ki so redke in slabo prezimile, popravljamo s 50 kg čilskega solitra na 1 kat. j.

Koruzi gnojimo s 60 do 80 kg na kat. j. in trosimo gnoj med vrste, kakor hitro so rastline izkalile. Ravno tako postopamo pri **krompirju**, katerega gnojimo s 50 do 70 kg na 1 kat. j.

Pri hmelju razstrosimo 20 do 30 gramov čilskega solitra okoli trsa, kakor hitro je odgnal. V drugi polovici maja pa razstrosimo drugi obrok 20 gramov.

Vrtni zelenjavi gnojimo z 3 do 4 kg solitra na 100 m² in razdelimo to količino na 2 obroka. Lahko pa se soliter razstopi tudi v vodi in se s to raztopino zaliva enkrat na teden. Na kanto vode (10 do 12 litrov) se razstopi ena pest solitra. Pazi pa se naj, da se zaliva okoli rastline in ne na stebelca ali na listje.

Vinski trti se daje spomladi 5 dkg po trsu.

Pri sadnem drevju se v območju krošnje raztrosi 200 do 500 gr. čilskega solitra.

Cvetice pa zalivamo z raztopino 2 grama na 1 liter vode.

Čilski soliter je najcenejše gnojilo, ker ga rabimo najmanj na površino, deluje takoj in poveča donos, ter je radi tega najrentabilnejši umetni gnoj.

Čilski soliter se prodaja v skladiščih Kmetijske družbe r. z. z o. z. v Ljubljani, Mariboru, Celju, Konjicah, Novem mestu in Brežicah.

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

USTANOV. Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
LETA 1828 izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Wendar en bat, ki ne propušča nobene tekočine in omogoča, da se delo izvrši brez napora. Tako sodijo strokovnjaki **NOVO**

winogradniško in sadno škropilnico

„URBANUS“

z avtomatično zapirajočim **special-patent-batom**, kateri prekaša vse druge konstrukcije. 20 litrov vsebine. Specialna oprema s cedilom. Zlatvorni ventil. 3 leta garancije.

Lastna izdelovalnica: Metallwarenfabrik

VIKTOR JESSERNIGG & URBAN,

!Stockerau bei Wien

Pragerstrasse 35

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in Mariboru.

100% izkoriščanje gnojnice.

„Turbo“

razpršilnik za gnojnico

Razprši isto v širini 8 metrov. Prospekte razpošilja in praktično predvaja, zastopnik

Posestvo Ed. Suppanz
Pristava

Sadjarji! Proti škodljivcem in boleznim, praktično in poceni, zato najbolje za škropljenje

z apnenim arsenatom (Meritol S) ali z oljnatim arsenatom „Schering“

kot dodatek bordoški ali kalifornijski brozgi.

Za uničevanje oidiuma, grint in pajkov na cvetju uporabljajte

ERYSIT.

Za uničevanje plevela na potih v vrtu, parku itd. uporabljajte

FORMIT.

Zahtevajte prospekte! — Ta sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

Schering A. G. Berlin,

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

Mr. Draško Vilfan,

Zagreb, Srebrnjak br. 55

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Lastne rezerve nad Din 26,000.000—

Prirastek novih vlog v januarju 1938 Din 14,075.000—

„ „ „ februarju 1938 „ 10,694.000—

„ „ „ marcu 1938 „ 10,572.000—

Vloge vsak čas razpoložljive.

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

XVIII. Ljubljanski velesejem

43. razstavna prireditel

4. — 13. junija 1938.

Polovična voznina na železnici. Pri blagajnah žel. postaj kupite **rumeno železniško izkaznico za din 2—**.

Sejmišče obsega 40.000 m² preko 600 razstavljalcev 14 držav.

POSEBNE RAZSTAVE: „Cesta“, Francija, Pohišstvo, Avtomobili, Tekstil, Ženska domača obrt.

LEPO ZABAVIŠČE.

10. — 12. junija: III. državni trgovski kongres.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica 50 v lastnem posloju

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84, 37-85

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

»SLAVIJA«

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

Zavarovanja: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine itd., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Gospodarska ulica 12. Telefon 21-76 in 22-76.

Peronospora

je največji sovražnik
vinograda.

Okužen vinograd ne moremo več ozdraviti, samo z **modro galico** zamoremo pojav bolezni preprečiti.

Uporabljajte v to svrhu „**Modro galico**“

znamke

ZORKA

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.